

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Ipoteca judiciară, de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Preotul C. Semenescu cu Ana I. Iacobescu și alții.*

Inalta Curte de casațiune și justiție, secf. II: Arnold Cosner cu Elena Vlaicu.

Curtea de apel din Craiova, secf. II: Elena și Cornelia C. D. Frunzeanu cu G. D. Frunzeanu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R.*

IPOTECA JUDICIARĂ

INEXISTENȚA EI ÎN DREPTUL NOSTRU. — NECESITATEA UNEI
REFORME ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ.

Ipoteca judiciară, pe care o admitea codul Calimach (art. 586 și 1997, lit. d), nu există în dreptul nostru actual.

Această ipotecă are mulți adversari, și desființarea ei s'a cerut acolo unde există, de exemplu în Franța¹⁾.

Cu toate acestea, nimic nu este mai salutar decât această instituție, căreia un autor a consacrat, spre a o combate, un volum de 267 pagini²⁾.

1) Vezi Gouillouard, *Privil. et hypothèques*, I, 122 bis; Beudant, *Suretés personnelles et réelles*, II, 613 și 676; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, I, *Introduction*, p. 79 urm. Cpr. Martou, *Privil. et hypothèques*, II, 698 urm.— Vezi asupra ipotecei judiciare în Italia, Chironi, *Trattato dei privilegi, delle ipoteche e del pegno*, II, 178 urm., p. 302 urm. Ipoteca judiciară a fost desființată în Belgia. Cpr. Martou, *op. cit.*, II, 697 urm. Ea nu există, de asemenea, în codul german (vezi tom X al Coment. noastre, p. 321), în Portugalia, în Spania, în Olanda, etc. Cpr. Planiol, II, 2875, care, și cu această ocazie, citează Tratatul nostru în limba franceză.

2) Vezi *L'hypothèque judiciaire, son passé, son présent, son avenir*, par le vicomte Gabriel de Labroue de Vareilles-Sommières

Și dovadă de aceasta este că, în Belgia, unde ea a fost desființată, jurisprudența caută a o reintroduce pe căi piezișe³⁾.

Iată cum un autor o justifică:

«Mulți creditori se mulțumesc cu un titlu chirografar, pentru că ei știu că vor dobândi ipoteca judiciară atunci când vor voi, și îndată ce au obținut-o, ei se mulțumesc cu ea și nu împing lucrurile până la urmărire. Dacă se va desființa ipoteca judiciară, creditorii vor cere mai totdeauna o ipotecă convențională, și debitorii vor fi mai des urmăriți. Mai mult încă, când un debitor vede că este în ajunul de a fi urmărit și executat, el își instrăinează imobilele sale, și ipoteca judiciară apără adeseori pe creditori în contra acestor acte de rea credință, căci

(Paris, 1871), operă premiată de două ori, în 1869, de către facultatea de drept din Poitiers, iar în 1870, de către Academia de legislație din Toulouse (concurs deschis între toate facultățile de drept din Franța). *Bis in idem!*

În alte țări cărțile de drept se premiază; munca unui om se cinstește și se îmbărbătează. La noi, pentru ca să poți dobândi un premiu cât de mic, trebuie să faci parte dintr'o gașcă oarecare și, pe lângă aceasta, să fi scris câteva versuri oricât de șchioape, sau să fi adunat câteva documente, fără a fi scos măcar o virgulă din crierul tău propriu.

Plin de iluzii, am depus și noi, spre premiare, cărțile noastre la Academia română care, dragă doamne, are menirea de a îmbărbăta pe acei puțini ce se indeletnicesc cu munca în țara noastră. Care a fost însă rezultatul? Premiul cerut nu se acordă, ci se trece la economii, sau mai bine zis, se afectează la plata diurnelor membrilor doctului corp, din cari unii n'au scris nici un rând măcar, căci deși cartea este bună și monumentală (astfel se exprimă după cât suntem informat, raportul în chestiune), totuși ea nu intră în vederile testatorului (eră vorba în specie de marele premiu Năsturel).

3) Vezi Planiol, II, p. 894, nota 2 (ed. a 5-a). «*L'hypothèque judiciaire, qui ne passe pourtant pas pour un phénix, renait ainsi de ces cendres*», zice acest autor.

creditorii nu au nevoie de a dovedi fraudă și de a exercita acțiunea pauliană pentru a anula aceste înstrăinări, ipoteca judiciară dându-le un drept de urmărire care îi apără în contra lor»⁴⁾.

Se pretinde însă că această ipotecă care, după unii, ar fi existat și la Romani, sub numele de *pignus judiciale*⁵⁾, ar fi nedreaptă, pentru că stabilește o preferință între creditorii cei mai diligenți, cari dobândesc o ipotecă generală asupra bunurilor debitorului lor, atunci când acesta n'a voit să le confere nici măcar o ipotecă specială. Se mai zice că acea ipotecă este dăunătoare însuși debitorului, întrucât ea împedcă lichidările amiabile. În fine, se mai adaogă că, în momentul insolvabilității unui debitor; toți creditorii se aruncă, ca corbii, asupra averii sale, spre a avea primul rang⁶⁾.

Aceste considerații nu sunt tocmai exacte și, în orice caz, exagerate. De aceea, în ultimele timpuri, Senatul francez a menținut, cu oarecare schimbări, ipoteca judiciară, și întru aceasta, după părerea noastră, n'a greșit, fiindcă, de bine de rău, această ipotecă ocrotește interesul creditorilor.

4) Planiol, II, 2873, p. 894 (ed. a 5-a). Vezi și considerentele rezoluției adoptate de congresul proprietății clădite (*congrès dela propriété bâtie*), reproduse de Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, *Introduction*, p. 79 urm. (ed. a 3-a).

5) Vezi Grenier, *Tr. des hypothèques*, I, p. 250 urm. (ed. belg. din 1833). Adevărata origină a ipotecei judiciare este însă vechiul drept francez. «*Par l'édit de Moulins, l'hypothèque a lieu sur les biens condamné du jour de la sentence confirmée par arrêt*», zice Loysel (*Institutes coutumières*, I, p. 432, No. 504, ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Așa dar, ipoteca judiciară nu a existat în dreptul roman. Ea își trage origina sa din art. 53 al ordonanței din Moulins dela 1566. Iată cum se exprimă acest text: «*Dès lors et à l'instant de la condamnation donnée en dernier ressort, et du jour de la prononciation, sera acquis à la partie droit d'hypothèque sur les biens du condamné pour l'effet et exécution du jugement ou arrêt sur lui obtenus*».

6) Iată în ce termeni, expunerea de motive a proiectului de lege, prin care s'a cerut în Franța desființarea ipotecei judiciare, condamnă această instituție: «*Juridicește vorbind, după principiile generale ale dreptului nostru, ipoteca trebuie să aibă numai două izvoare: legea și convenția părților. Menținerea ipotecei judiciare nu se explică deci din punctul de vedere teoretic. Ea nu se explică nici din punctul de vedere practic. În adevăr, această ipotecă lovind, pe de o parte, toate bunurile prezente și viitoare ale debitorului, ea oprește în drum regula specialității, care este ocrotirea terților; pe de altă parte, ea dobândindu-se de către creditorii cei mai nerăbdători, cari câte odată sunt și cei mai puțin demni de interes, ea face să se nască cauze de preferință neprevăzute, și pune într'o situație favorabilă pe unii dintre creditorii chirografari cari, ca și alții, și-au pus increderea în debitorul lor, și cari adeseori au prioritatea datei». Vezi Baudry et Loynes, *op. cit.*, I, *Introduction*, p. 79 (ed. a 3-a).*

Iată cum un orator (Th. Girard) a apărat această instituție în Senat:

«Ipoteca judiciară nu pune, după cum pe nedrept se pretinde, nicio piedică creditului public, căci creditul unui debitor este compromis prin urmărirea averii sale, fie că hotărârea dobândită de creditor conferă sau nu conferă o ipotecă. Din contră, desființarea ipotecei judiciare ar aduce micșorarea creditului public și o atingere situației debitorului. În adevăr, creditorul ne mai având la îndemână mijlocul de a lua garanții serioase contra relei credințe a debitorului său va fi mai circumspect și mai puțin dispus a-și expune capitalurile sale în afaceri. Desființarea ipotecei judiciare ar fi, pe altă parte, dăunătoare însuși debitorului; căci, sub imperiul legii actuale, creditorul care, în timp util, a luat o inscripție judiciară, va fi firește inclinat a acorda termene de plată debitorului său. Din momentul însă ce el va fi expus a-și pierde avutul său, interesul îl va face a nu mai fi binevoitor, a deveni mai exigent, a nu mai acorda termene de plată, a executa fără întârziere urmăriri riguroase; într'un cuvânt, a realiza fără nici o milă avutul debitorului său. Aceasta va aduce, de bună-samă, ruina imediată a debitorului, și l va face să piardă orice speranță de a dobândi o situație mai bună. *Legea noastră actuală, trebuie s'o recunoaștem, are tendința de a apăra prea mult interesul debitorului și de a micșora garanțiile creditorului. Socotim că aceasta este o greșală. Cel mai bun mijloc de a asigura creditul debitorului, este de a conferi creditorului cea mai mare siguranță. Creditorul nu merită mai puțin interes decât debitorul, și are și el dreptul de a fi apărat în avutul său, etc.*»⁷⁾.

Așa dar, ipoteca judiciară bine organizată poate să aducă foloase necontestate. Ea trebuie introdusă cu o oră mai înainte și la noi. Dacă desființarea ei s'a cerut în Franța, cauza este că acolo ea este rău organizată. Prin urmare, s'o îmbunătățim și s'o organizăm cum se cuvine, pentru ca ea să poată da roadele așteptate.

D. ALEXANDRESCO

7) Vezi *Revue trimestrielle de droit civil*, anul al 8-lea (1909), No. 25, 26, pag. 218 urm. (articol de Lerebours-Pigeonnière și Julliot de la Morandière).

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 18 Octombrie 1910

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Preotul C. Semencescu cu Ana I. Iacobescu și alții

ACT AUTENTIC. — DECLARAȚIA PĂRȚILOR CONTRACTANTE. — DOVADA CONTRARIE. — ADMISIBILITATE. — ART. 1173, 1174 ȘI 1198 C. CIV.

VÂNZARE. — PREȚ. — PLATĂ PRIN CAMBII. — NULITATEA LOR. — LIPSĂ DE PREȚ. — NULITATEA VÂNZĂREI. — ART. 1365 C. CIVIL.

1° Cu toate că din dispozițiunile art. 1174 cod.

civ. rezultă că actul autentic are tot efectul între părți în privința drepturilor și obligațiilor ce el constată, totuș dovada contrară poate fi făcută atât prin contra-inscrisuri cât și prin martori și prezumții, când această probă n'are de scop a contestă faptele atestate de autoritatea publică, ci numai pe acelea declarate de părți și consemnate în act.

2° Vânzarea poate fi anulată pentru neplată de preț, dacă instanța de fond constată în fapt că polițele ce au fost emise de cumpărător pentru plata prețului, erau nule și emise cu rea credință.

No. 551. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de preotul C. Semenescu contra sentinței tribunalului Mehedintzi, secția I, No. 32 din 1910, dată în proces cu Ana I. Iacobescu și alții.

S'a ascultat d-nii avocați Em. Porumbaru și M. Oprescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Negrișeanu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare :

«Exces de putere și violarea art. 1173 și 1174 cod. civil și a art. 124, 131 și 233 pr. civilă.

«Tribunalul, pentru a-mi anulă actul de vânzare autenticat de tribunalul Mehedintzi și intervenit între mine și autorul apelanților, se întemeiază pe o serie de prezumții și pe niște declarațiuni ale mele, ce pretinde că am făcut înaintea sa. Or, dovada prin prezumții nu eră permisă, căci dovedeam existența vânzării cu act autentic, care nu se poate dărâma prin simple prezumții, iar pretinsele mele declarațiuni nu puteau face baza unei dovezi legale, intrucât din dosarul cauzei nu se constată că aceste declarațiuni au fost făcute în conformitate cu textele art. 124, 232 și 233 pr. civilă, pentru a putea fi invocate ca dovadă în contra unui act autentic».

Având în vedere că prin sentința supusă recursului, tribunalul a admis acțiunea intentată de intimați și a anulat actul autentic și transcris, prin care părintele lor, I. Munteanu, a vândut recurentului toată averea sa, mobilă și imobilă;

Considerând că tribunalul pentru a admite acțiunea, a constatat că prețul adevărat al vânzării a fost de 1900 lei, iar nu de 400 lei, cât era prevăzut în act; că, pentru restul de 1500 lei, recurentul a dat vânzătorului două polițe nule, din cauza lipsei de formă, cu scadența expirată și neachitate; că, prin urmare, conchide tribunalul, vânzarea trebuie să fie reziliată din cauza neplătii prețului;

Considerând că, pentru a constată aceste fapte, tribunalul s'a întemeiat pe actul de vânzare a cărui anulare se cere, pe polițele în chestiune, pe procesul-verbal încheiat de primul-procuror al tribunalului, la 15 Iulie 1902, din care se constată că recurentul a recunoscut că po-

lițele, deși sunt scrise de altcineva și semnate cu numele său, sunt ale sale, cum și pe recunoașterea făcută în instanță că acele polițe sunt date pentru prețul vânzării în chestiune;

Considerând că deși art. 1174 cod. civ. prevede că actul autentic are tot efectul între părți despre drepturile și obligațiile ce el constată, însă din combinația art. 1173 cu art. 1198 cod. civ. rezultă că și în contra unor asemenea acte se poate face dovada, fie prin contra-inscrisuri, fie prin martori și prezumții, când această probă n'are de scop a contestă faptele atestate de autoritatea publică, ci numai pe acelea declarate de către părți și consemnate în act;

Considerând că, în speță, tribunalul constatând că adevăratul preț al vânzării este altul decât cel declarat de părți și arătat în actul de vânzare și întemeindu-se pentru aceasta pe acte, prezumții și recunoașterea recurentului, n'a violat art. 1174 cod. civ. și nici art. 124 și 232 pr. civ. de oarece recunoașterea nu este singura probă pe care s'a întemeiat instanța de fond;

Că, prin urmare, motivul de recurs este nefondat.

Asupra motivului III de casare :

«Exces de putere, greșită aplicare a art. 1365 c. civil și violarea convențiunii dintre părți.

«Tribunalul Mehedintzi, prin sentința atacată cu recurs, comite un exces de putere când imi anulează actul de vânzare pe motiv că nu am plătit prețul.

«În adevăr, admitând ca bune dovezile pe cari se bazează tribunalul și considerând ca adevărate și admisibile prezumțiile pe care se întemeiază pentru a stabili că prețul vânzării a fost de 1900 lei, iar nu de 800 lei, cum pretindeam eu, încă nu putea anulă actul de vânzare, căci tot tribunalul arată că pentru completarea prețului am dat polițe, a căror validitate au recunoscut-o,

«Dacă faptele astfel stabilite sunt exacte, ele nu puteau conduce la o rezoluțiune a vânzării, căci prețul eră plătit, ci cel mult la o acțiune cambială în contra mea. Emiterea polițelor era o modalitate de plată a prețului, care eră convențiunea dintre noi pe care tribunalul a nesocotit-o în momentul în care declară anulată vânzarea înainte de a reclamá această diferență de preț prin o acțiune cambială».

Considerând că tribunalul a constatat în fapt și deci în mod suveran că recurentul a fost de rea credință când a dat acele polițe pentru prețul vânzării, de oarece erau scrise de altcineva și semnate cu numele său;

Că, prin urmare, polițele fiind nule din cauza lipsei de formă, achitarea prețului vânzării nu se putea reclamá printr'o acțiune cambială în baza acelor polițe;

Că, în aceste împrejurări de fapt, tribunalul nu a violat art. 1365 cod. civ. când a anulat vânzarea pentru neplata prețului, după ce a constatat că polițele date pentru parte din preț sunt nule, cu scadențe expirate și neachitate;

Că, prin urmare, și acest motiv este nefondat;

Că, recurentul a renunțat să mai susțină și motivul al doilea de recurs.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA II

Audiența dela 18 Octombrie 1910

Președința d-lui D. Cuculi, președinte

Arnold Cosner cu Elena Vlaicu

GAJ.— CREDITOR.— BUNURI PREZENTE ȘI VIITOARE.— BUNURI EȘITE DIN PATRIMONIUL DEBITORULUI.— DACĂ DREPTUL DE GAJ SE POATE ÎNTINDE ȘI ASUPRA LOR.— ART. 1718 COD. CIVIL.

URMĂRIRE.— TRANSCRIPTIUNE.— LOCAȚIUNE.— CONTRACT.— TRANSCRIEREA LUI.— ART. 489, 722 ȘI 723 PR. CIV.

1° Potrivit art. 1718 c. civil, creditorul are un drept de gaj tacit numai asupra bunurilor prezente sau viitoare, iar nu și asupra celor eșite din patrimoniul debitorului său.

2° Transcripțiunea urmării neavând de efect de a transforma într'un drept real dreptul personal al creditorului urmăritor, urmează că acesta nu se poate opune contractului de locațiune făcut de debitorul urmărit înainte de urmărire, deși acest contract a fost transcris în urma transcrierii urmării.

No. 186. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Arnold Cosner contra sentinței tribunalului Iași, secția I, cu No. 205 din 1910, dată în proces cu Elena Vlaicu.

S'au ascultat: d-l avocat M. Valerian, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Dim. Borș, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare :

«Nemotivare și exces de putere. Am susținut înaintea instanței de fond că d-na Vlaicu n'are calitate pentru a contesta sechestruri pe venituri aplicat de mine pe imobilul lui Gh. Vlaicu, căci calitatea de locatară principală neconstituindu-i nici un drept real asupra acelor venituri nu o leză. Or plătitese deja chiria și n'avea decât a scoate chitanța atunci când de către girant i s'ar fi cerut plata; or nu plătitese chiria, și în loc de a o plăti proprietarului, urmă a o plăti girantului. Tribunalul respingând această apărare, comite un exces de putere, și comițându-l, nici măcar nu-și motivează părerea, ci numai pur și simplu se mărginește a afirma că prin efectul contractului de locațiune folosința imobilului închiriat, eșind din patrimoniul debitorului meu, nu mai poate face obiectul unei urmării, consfințând prin aceasta o teorie nouă, că veniturile unui imobil n'ar mai putea fi sechestrate».

Având în vedere că este constant în fapt următoarele: Elena Vlaicu, prin actul autenticat la No. 1162 din 1909, ia cu chirie imobilul fiului său Gh. Vlaicu, plătiindu-i cu anticipație prețul chiriei pe tot timpul locațiunii de cinci ani; că, în urmă, recurentul A. Cosner, în calitate de creditor chirografar, pune în urmărire veniturile imobilelor debitorului său Gh. Vlaicu; că, la această urmărire, Elena Vlaicu făcând contestație, tribunalul i-o admite și anulează urmărirea prin sentința supusă recursului;

Considerând că conform art. 1718 cod. civ. creditorul are un drept de gaj tacit asupra bunurilor prezente și viitoare, nu și asupra celor trecute sau eșite din patri-

moniul debitorului său; că, în speță, veniturile imobilelor urmărite de recurent, reprezentau o valoare care nu mai există în patrimoniul debitorului în momentul urmării, ci trecuseră în patrimoniul contestatoarei; că, dar, tribunalul admitând dreptul acesteia de a se opune și cere anularea urmării, a dat o hotărâre motivată și n'a comis nici un exces de putere; că, dar, motivul de casare nefiind fondat are a se respinge.

Asupra motivului II casare :

«Violarea art. 484 comb. cu art. 722 și 723 pr. civ.

«D-na Vlaicu, contestatoarea, mi-a opus contractul său de arendă transcris după transcrierea cererii mele de sechestr și totuș trib. l'a declarat opozabil mie și pe baza lui a și admis contestația».

Considerând că chestiunea dedusă în judecată prin acest motiv de casare, este de a se ști dacă locațiunea unui imobil făcută prin act autentic înainte de urmărirea veniturilor imobiliare cerută de un creditor chirografar, este opozabilă creditorului urmăritor atunci când locațiunea nu a fost transcrisă decât în urma transcripțiunii urmării;

Considerând că, conform art. 484 pr. civilă, se declară nule de drept, dar numai dela data transcripțiunii urmării, închirierile sau arendările făcute de debitorul urmărit, cum și orice plăți de chirii primite de acesta; că, în speță, contractul de locațiune fiind anterior transcripțiunii urmării, nu eră nul și deci eră opozabil creditorului urmăritor;

Considerând că, din textul și spiritul art. 722 și 723 pr. civilă, transcripțiunea locațiunilor imobiliare, cum și a altor drepturi prevăzute de lege, neavând de scop decât consolidarea creditului imobiliar și garantarea intereselor celor ce dobândesc drepturi reale asupra imobilelor, numai aceștia pot invoca lipsa de transcripțiune;

Considerând că transcripțiunea urmării neavând de efect de a transforma într'un drept real dreptul personal al creditorului urmăritor, aceasta nu se poate opune contractului de locațiune făcut de debitorul urmărit înainte de urmărire, deși acest contract a fost transcris în urma transcrierii urmării;

Că, dar, tribunalul declarând opozabil recurentului contractul de locațiune, departe de a violă dispozițiunile art. 484, 722 și 723 pr. civilă, n'a făcut decât o justă aplicare a lor; și dar, acest motiv de casare are a fi respins asemenea ca nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

SECȚIUNEA II

Audiența dela 31 Martie 1910

Președința d-lui C. Văllimărescu, președinte

Elena și Cornelia C. D. Frunzeanu cu G. C. Frunzeanu

PROBE.— FAPTE FĂCUTE ÎN FRAUDA LEGEI.— DOVEDIREA LOR.— MARTORI ȘI PRESUMȚIUNI.— ADMISIBILITATE.

DONAȚIUNE DEGHIZATĂ. — NULITATE. — VIȚIU DE CONSIMȚĂMÂNT — NULITATE DE FORMĂ.— INVOCARE. — ART. 940 ALIN. 2 COD. CIV.

1° Proba testimonială și prezumțiunile sunt admise ordecâteori e vorba de dovedirea unor fapte cari se pretind făcute în fraudă legei.

2° Nulitatea de care este isbită donațiunea deghizată, fiind relativă la un viciu de consimțământ, este inerentă actului în sine, adică este o nulitate de formă, astfel că poate fi invocată de oricine are interes.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Elena C. Frunzeanu și Cornelia C. Frunzeanu contra sentinței civile a tribunalului Prahova, secția II, cu No. 258 din 29 Octombrie 1897:

Având în vedere decizia Inaltei Curți se casație și justiție, secția I, No. 327 din 1909, prin care s'a casat decizia Curței de apel din București, secția II, No. 102 din 1902 și a fost trimis procesul spre a fi judecat din nou de această Curte;

Având în vedere că atât acțiunea cât și apelul au fost făcute de Iacobina Ferrari, tutoarea legală a reclamantelor apelante, cari în cursul procesului devenind majoare, au fost chemate personal în instanță;

Având în vedere incidentul ridicat de intimat, prin care tinde la respingerea apelului, susținând că acțiunea e inadmisibilă, intrucât reclamantele și-o întemeiază pe faptul că defunctul Frunzeanu a făcut donație deghizată Elisabetei C. Frunzeanu, soție din a treia căsătorie, mamă a intimatului, diferite sume de bani, sub forma unui act de vânzare, pe care donatară l-a întocmit ca cumpărătoare a unui loc din Ploești, str. Plăeșilor No. 68, clădind în urmă pe acel loc case cu bani dăruiți tot de C. Frunzeanu în acelaș mod, iar ca concluzie reclamantele cer revindicarea imobilului;

Că, dacă s'ar dovedi donațiunea deghizată, reclamantele n'ar fi putut să ceară decât sumele ce pretind că au fost dăruiți, iar imobilul rămâne în patrimoniul mamei, de oarece nefiind vreodată proprietatea defunctului C. Frunzeanu, n'a putut fi dăruiți, așa că rău s'a făcut acțiunea de revindicarea imobilului, în loc de a se fi cerut sumele de bani pretinse donate;

Considerând că obiectul procesului coprins în petiția de intentarea acțiunii, desvoltat azi înaintea Curței, constă în cererea reclamantelor ca, față cu intimatul G. Frunzeanu, fratele lor după tată, să li se recunoască două din trei părți asupra imobilului situat în orașul Ploești, str. Plăeșilor No. 108, donat de defunctul lor tată C. Frunzeanu, în mod deghizat, mamei intimatului, anume Elisabeta Frunzeanu, și a fi obligat să le lase în plină proprietate acel drept în indivizie cu dânsul, căruia i se cuvine a treia parte;

Că, astfel fiind, obiectul procesului nu e o cerere de

revindicare, ci o acțiune în petiție de ereditate; că, dacă reclamantele cer, prin anularea donației deghizate, recunoașterea unor drepturi asupra acelu imobil, înțeleg că donațiunea deghizată a constat tocmai în menționatul imobil, căci locul a fost cumpărat și casele au fost construite cu bani dăruiți de defunct în acest scop; că, suma de bani dăruiți a fost numai instrumentul în puterea căruia a luat naștere imobilul care în realitate a fost donat; că, așa fiind, acțiunea este admisibilă în principiu, și în consecință incidentul nu este fondat;

Considerând că, din actele state în dosar și din concluziunile scrise și orale ale părților, rezultă în fapt următoarele: C. D. Frunzeanu, după desfacerea primei sale căsătorii, s'a căsătorit cu Iacobina Ferrari, din care s'au născut apelantele de astăzi; că, și această căsătorie desfăcându-se prin divorț, C. D. Frunzeanu s'a căsătorit, în anul 1887, cu Elisabeta Stănescu din orașul Ploesti, și din această căsătorie s'a născut intimatul G. C. Frunzeanu; că, existând rele raporturi între C. D. Frunzeanu și fosta sa soție Iacobina Ferrari, Frunzeanu perde afecțiunea ce în mod firesc urmă să o aibă către ficele sale, apelantele de astăzi, și caută să creeze soției din ultima căsătorie un avantaj, al cărui scop final eră ca printr'o donație deghizată în favoarea femeii, să-și realizeze dorința ca copilul din ultima căsătorie să fie mai avantajat decât apelantele. În acest sens, a întreprins o serie de fapte în fraudă legei, între cari a fost și acela că, în mod deghizat, a făcut donație soției sale imobilul din Ploești, str. Plăeșilor No. 108, a cărui anulare se cere de apelante, spre a ajunge la realizarea acțiunii de față;

Având în vedere că s'a pretins de intimat că imobilul în chestiune n'a fost donat mamei sale, ci terenul a fost cumpărat și construcția a fost făcută cu banii mamei;

Având în vedere că, spre a rezolvă această afacere, urmează a se cercetă dacă Elisabeta Stănescu, soția lui C. D. Frunzeanu, înaintea căsătoriei a avut avere proprie, ori dela părinți, sau a dobândit o asemenea avere în timpul căsătoriei prin moștenire sau alt mod cu care să cumpere locul și să construiască imobilul în chestiune de o însemnată valoare;

Considerând că, pentru dovedirea unor asemenea fapte, când se pretind că sunt făcute în fraudă legei, ca în speșă, sunt admiși martorii și prezumțiunile;

Având în vedere că probele și prezumțiunile din cari rezultă că mama intimatului n'a avut avere înainte de căsătorie și nici a moștenit sau câștigat în timpul căsătoriei o atare avere, sunt următoarele: din actul de căsătorie al Elisabetei Stănescu cu D. C. Frunzeanu, se constată că soția, la căsătorie, n'a adus dotă; iar în timpul căsătoriei nu se probează că ar fi dobândit vre-o moștenire sau ar fi câștigat avere în vreun altfel. Faptul că Elisabeta Frunzeanu n'a avut avere, rezultă încă din depunerile martorilor ambelor părți, martori cari arată că tatăl Elisabetei Frunzeanu eră un modest abagiu în orașul

Ploești, al cărui comerț îi aducea un venit neînsemnat, iar averea ce mai posedă constă din niște case impuse la 200 lei venit anual, după cum rezultă din certificatul administrației financiare Prahova, No. 68083 din 1902; că, deși martorii intimatului arată că Elisabeta Frunzeanu ar fi adus o dotă de 7000 lei, și că-și fructifică banii prin mici împrumuturi, această afirmare de existența dotei nu poate fi crezută, căci de ar fi fost adevărată, nu se explică pentru ce Elisabeta Frunzeanu nu și-a făcut la căsătorie act dotal, când o asemenea sumă, în situația modestă a părinților săi, constituia o avere însemnată. Imprejurarea că soțul Frunzeanu avea avere mare, nu face a se crede că mama intimatului ar fi renunțat, de ar fi avut această sumă, să facă act dotal;

Că, deși înaintea Curții de apel din București s'a invocat de către intimat certificatul Societății cooperative din Poești, din care ar fi rezultat că Elisabeta Frunzeanu cu mult înainte de căsătorie, depunea bani la Casa de economie, de unde s'a ridicat de soț suma de 2441 lei; acest certificat nu s'a mai prezentat înaintea acestei Curți și nici s'a mai susținut de intimat acest fapt; că, din certificatul depus de apelant la dosarul Inaltei Curți de casație, se constată că Elisabeta Frunzeanu a depus zisa sumă după cinci ani dela căsătoria sa și patru zile în urmă după ce C. D. Frunzeanu vânduse moșia sa din județul Ialomița;

Proveniența banilor cu cari mama intimatului a cumpărat locul și a construit casa, se explică prin faptul că la 15 Mai 1892, C. D. Frunzeanu vinde moșia ce avea în județul Ialomița pe prețul de 260.000 lei, și în schimb a cumpărat alta în Moldova cu 60.000 lei, iar la 12 Iunie acelaș an, exact după 27 zile dela vânzarea moșiei, Elisabeta C. D. Frunzeanu cumpără locul din Ploești, str. Plăeșilor No. 108, pe care imediat începe construcția caselor în valoare de peste 40.000 lei. Dacă ar fi fost exact că Elisabeta C. D. Frunzeanu posedă avere proprie, cum se explică că cumpărarea terenului a avut loc ca și construcția caselor imediat după ce soțul C. D. Frunzeanu vânduse moșia? Este dovedit, prin urmare, că locul și construcția caselor s'a făcut cu bani dăruiiți femeii în mod deghizat de către soțul C. D. Frunzeanu. Ceeace mai probează acest fapt, este și împrejurarea că din testamentul cu data 28 Martie 1894, se constată că defunctul C. D. Frunzeanu, spre a ascunde fraudă la lege, declară, fără nici o necesitate, în acest testament următoarele: «fiul meu Gheorghe, oșebit de porțiunea ce i se va cuveni din menționata avere, mai moștenește dela răposata sa mamă o pereche case din Ploești, strada Plăeșilor No. 108». Prin aceasta se confirmă ideea că Frunzeanu, fiind preocupat că această fraudă s'ar descoperi mai târziu, de teamă ca să nu se anuleze donațiunea, a găsit de cuviință să mai declare și în testament că acel loc și case sunt avere a femeii, iar nu a lui, și că copilul său Gheorghe le moștenește ca avere a mamei sale, iar nu

ca a lui; că, apoi, C. D. Frunzeanu a plătit pe lucrători și tot dânsul a fost chemat personal în judecată de furnizorii materialului construcției, după cum rezultă din facturile și actele state în dosarul tribunalului și din depunerea martorului Radu Porumboi, ascultat la Curtea de apel din București sub prestare de jurământ;

Că, dealtfel, toate aceste fapte coroborează încă cu altele care denotă ce fel de sentimente nutreă C. D. Frunzeanu pentru ficele sale, apelantele de azi, aceste fapte sunt următoarele: 1) voind să se sustragă dela plata pensiunii de întreținere datorită apelantelor, cari erau minore, a închiriat casele sale din București, declarând că a primit anticipat chiria, după cum rezultă din sentința tribunalului Ilfov secția de notariat No. 164 din 1882; 2) spre a nu restitui dota mamei apelantelor, simulează către un frate al său instrăinarea moșiei din Ialomița. A trebuit timp îndelungat ca Iacobina Ferrari să triumfe în cererile sale.

Considerând că, din toate aceste prezumțiuni și depuneri de martori, Curtea și-a format pe deplin convingerea că locul din Ploești, str. Plăeșilor No. 108, cumpărat de Elisabeta C. D. Frunzeanu dela S. Chirițescu, cu actul autentificat de tribunalul Prahova la No. 1793 din 1892, a fost cumpărat de numita cu bani donați deghizat de soțul C. D. Frunzeanu, iar imobilul a fost construit tot cu bani donați soției în acelaș mod de C. D. Frunzeanu, constituind întreg acest imobil o donație deghizată făcută de soțul C. D. Frunzeanu în favoarea soției sale Elisabeta C. D. Frunzeanu, acum încetată din viață și reprezentată prin intimatul G. C. Frunzeanu;

Considerând că art. 940 alin. 2 cod. civil, declară că donațiunile deghizate sau prin persoane interpușe sunt nule, iar nu reductibile;

Considerând că motivul pentru care legiuitorul a edictat această dispoziție se întemeiază pe faptul că deghizarea, întrebuintată pentru a sustrage o donațiune dintre soți dela principiul revocabilității, constituie, prin ea însăși, abstracție făcând de orice chestiune de rezervă, o fraudă la lege, care trebuie să atragă pentru toți nulitatea donațiunii deghizate; că, proibitiunea donațiunilor deghizate sau prin persoane interpușe, a fost prevăzută în scopul ca soții să nu-și treacă averea unul altuia, sub influența unei iubiri mutuale, ca să nu existe între ei interes bănesc, care să-i sustragă dela datoria importantă a educației copiilor și, în fine, ca cel avid să nu se îmbogățească în paguba celui mai generos;

Că, prezumția este că donațiunile deghizate nu exprimă libera voință a donatorului, ci sunt efectul captațiunii sau abuzului de autoritate din partea unuia sau altuia din soți;

Că, nulitatea de care este isbită donațiunea deghizată fiind relativă la un vițiu de consimțământ, este inerentă actului în sine, adică este o nulitate de formă, astfel că poate fi invocată de oricine are interes;

Considerând că, în specie, din cele expuse rezultând că donațiunea creată de C. D. Frunzeanu în favoarea soției sale a fost deghizată, Curtea o anulează și în consecință urmează a admite apelul și acțiunea, în sensul cum a fost formulată de apelante.

Pentru aceste motive, în majoritate, admite apelul.

Semnați: C. Văllimărescu, Ath. Herăscu, I. Sinescu,
C. Poenaru.

Opiniune

Eu, mai jos subsemnatul, difer de părerea majorității pentru următoarele motive:

Considerând că apelantele cerând ca să se declare imobilul în litigiu ca avere a decedatului lor tată C. D. Frunzeanu care aparține pentru două părți lor, iar pentru a treia fratelui lor consăngean Gogu C. Frunzeanu, moștenitor împreună cu ele; iar acesta susținând că imobilul este al mamei sale, e vorba în speță de o adevărată revendicare, dar nu de o petițiune de ereditate, care presupune necontestat, din partea tuturilor părților litigante, că averea cerută este a unei anume succesiuni, și că ele se ceartă numai asupra calității de erede pentru tot sau parte; că, spre a ajunge la recunoașterea dreptului lor de coproprietate asupra a două treimi din casa din Ploești, apelantele susțin că locul pe care s'a construit casa a fost cumpărat de Elisabeta Frunzeanu cu bani dați de tatăl lor, și clădirea făcută tot cu banii lui, și că acest fapt ar constitui un dar deghizat între soți, nul conform art. 940 cod. civil, așa că proprietatea este a autorului comun;

Considerând că presupunând donațiunea dovedită și nulitatea ei admisă, moștenitorii soțului donator, adică copiii lui din prima căsătorie, nu pot cere decât ceea ce a fost dăruit, sau ceea ce a trecut din patrimoniul donatorului în al donatarei; că, după chiar susținerea reclamantelor, C. Frunzeanu a dăruit soției sale din a doua căsătorie, Elisabeta, numai banii cu care s'au cumpărat de aceasta, și pe numele ei, prin actul autentificat și transcris de tribunalul Prahova sub No. 1243 din 1892, locul din Ploești pe prețul de 6500 lei, și apoi s'a clădit casa de pe el; că, dar, singurul drept al lor este de a cere, nu nulitatea donațiunii imobilului, dar a darului manual al banilor și restituirea părților cuvenite lor în acești bani; că, nu se poate examina această din urmă nulitate ca necerută nici măcar subsidiar, rămânând ca ea să fie intentată, în urma respingerii prezentei cereri;

Considerând că nu s'ar putea întemeia acțiunea, ceea ce de altfel nici nu s'a susținut pe simulațiunea numelui cumpărătoarei, care ar ascunde în sus arătatul act pe soț, adevăratul cumpărător, căci o atare simulațiune, care implică necesarmente ideea unei obligațiuni de retransferare a proprietății către adevăratul cumpărător, e exclusă prin intențiunea de a dărui prețul admis de apelante, lăsând a zice că o atare simulațiune nu s'ar

putea proba de erezi prin orice dovezi, decât dacă ea ar constitui o fraudă la lege în privința rezervei;

Considerând că singurul mijloc de a ajunge la revendicarea imobilului este de a admite că aceasta ține locul banilor dăruiti; că, însă, o subrogațiune reală nu poate exista în lipsa unui text de lege; că, ea ar fi de altfel periculoasă, întrucât anulându-se donațiunea s'ar anulă și drepturile reale conferite de donator, cu privire la copiii din prima căsătorie prin efectul maximei: *resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis*, ceea ce ar constitui o perturbațiune cu atât mai nedreaptă în circulațiunea bunurilor, cu cât terții n'ar fi avut cunoștința de posibilitatea de rezoluțiune a drepturilor donatarilor, ei crezând pe aceștia, după actul lor transcris, de adevărați și absoluți proprietari;

Considerând că din cele ce preced rezultă că nulitatea donațiunii imobilului este inadmisibilă și deci revendicarea nefondată;

Considerând că chiar de s'ar admite cu majoritatea că imobilul poate fi revendicat în principiu și că ar fi pe deplin dovedit că întreg prețul cumpărării locului și clădirei a fost dăruit Elisabetei Frunzeanu de soțul ei, încă ar trebui respinsă acțiunea pentru următoarele două motive:

1). Nulitatea donațiunii e bazată pe art. 940 al. II cod. civil, din cauza deghizării ei; or, dacă este exact, cu toată controversa asupra acestui punct, că legiuitorul a stabilit o diferență între donațiunile indirecte și chiar directe, de o parte, și între cele deghizate sau prin persoane interpuse, de alta, reducând pe primele la cotitatea disponibilă permisă în favoarea soțului din a doua căsătorie, față de copiii din prima căsătorie a donatorului, prin art. 939 cod. civ., iar pe cele din urmă anulându-le pentru tot, în vedere de a împiedica aceste donațiuni, cari sunt de multeori mai grele de probat, nu e mai puțin adevărat că e contrariu și spiritului și literei articolelor sus citate de a dispensa în această a doua ipoteză pe reclamant de dovada trecerei donațiunii peste cotitatea disponibilă; mai întâiu, ambele alineate ale art. 940 au de scop de a garanta rezerva specială a copiilor din prima căsătorie, deci, în ambele cazuri trebuie să se dovedească depășirea cotității disponibile; apoi sensul primului alineat, fiindcă donațiunile indirecte cari trec peste cotitatea disponibilă, alin. 2 n'a putut să aibă în vedere decât tot donațiunile deghizate sau prin persoane interpuse cari atacă rezerva, diferența între ele fiind numai aceea care s'a spus mai sus; în fine, în rațiune de ce nu s'ar fi permis o donațiune deghizată care nu trece peste cotitatea disponibilă? Destulă e pedeapsa de a se fi pronunțat nulitatea în totul, când o atare donațiune întrece acea parte disponibilă, pentru a nu merge până la proscierea ei în toate cazurile, ar trebui un text preț clar pentru a se consacra un atare sistem, care deroagă la principiul că tot ce e permis direct e permis și indirect.

Apelantele nefăcând proba că rezerva lor a fost atacată, ele deci nu au dovedit una din condițiunile esențiale pentru anularea donațiunei.

2) Art. 940 cod. civ. întrebuițând cuvântul «deghizată», fără a adăoga sub forma unui contract oneros, ca art. 812, sensul e fără controversă mai larg ca în acest din urmă articol. Totuș, acolo unde nu e nici o ascundere a naturei actului, sau a persoanei donatarului, nu e nici o donațiune deghizată sau prin persoană interpusă, fie cât de grea dovedirea donațiunei, căci această greutate a administrărei dovezilor, care dealtfel câteodată e aproape așa de mare în donațiunile indirecte ca și în cele deghizate, nu poate schimbă natura actului.

Această interpretare se impune cu atât mai mult, că e în chestiune nulitatea unui act, în care caz înțelesul restrictiv e de principiu. În afară de aceasta, pedeoparte, nu se poate zice că numai donațiunile în care s'au îndeplinit formele solemne sunt directe, iar pe de alta, că întrebuițarea ulterioară a sumelor dăruite poate transformă donațiunea directă într'una deghizată. Astfel fiind, și pe câtă vreme e vorba de un dar manual al unei sume de bani, el nu poate fi considerat ca o donațiune deghizată.

Considerând, în fine, că, pentru a se înlătură necesitatea dovezii trecerei peste cotitatea disponibilă, nu s'ar putea susține că donațiunea, presupunând-o deghizată, e nulă, pentru motivul că deghizarea transformă revocabilitatea donațiunilor dintre soți, edictată de art. 947, în nulitate, conform art. 940 alin. 2; că, într'adevăr, art. 940 alin. 1, raportându-se cu siguranță numai la art. 939, în vedere de a garantă rezerva specială, e cert că și alin. 2 se referă la aceeaș ipoteză, așa că ar fi inexact în drept de a se admite că acest al doilea alineat servește de sancțiune și art. 937 c. civil; că, în atari împrejurări, și de oarece soțul donator n'a revocat donațiunea până la moartea sa, moștenitorii lui nu pot nici a o revocă, nici a cere anularea, potrivit art. 937 combinat cu 940 alin. 2 :

Pentru aceste motive, sunt de părere a se respinge ca nefondat apelul făcut de către Elena C. D. Frunzeau și Cornelia C. D. Frunzeanu contra sentinței civile a tribunalului Prahova, cu No. 258 din 1897, sentință pronunțată de zisul tribunal secția II.

Semnat, M. Măinescu.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE CASAȚIUNE DIN FRANȚA

Aadiența din 18 Martie 1910

PROPRIETATE LITERARĂ. — DEPEȘI. — AGENȚIA HAVAS. — PROPRIETATE PARTICULARĂ. — PUBLICAREA LOR DE UN ALT ZIAR NEABONAT LA ACEA AGENȚIE. — LIPSA DE CULPĂ DIN PARTEA DIRECTORULUI ZIARULUI ÎN SENSUL ART. 998, 999 C. CIV.

1° Depeșile sau noutățile unei agenții (în specie

agenția Havas), constituită spre a primi depeși și noutăți și a le predă ziarelor, în schimbul unei remunerații oarecare, nu pot, în principiu, fi considerate ca o proprietate literară garantată de lege.

Cu toate acestea, depeșile și noutățile primite de către o agenție constituiesc o proprietate particulară și conferă atât agenției cât și abonaților ei un drept exclusiv de proprietate, până în momentul când aceste depeși sau noutățile primite de agenție, au fost puse în circulație și au căzut în domeniul public, fie prin faptul agenției, fie prin acel al abonaților săi.

2° Acel care aduce o atingere acestui drept, nu poate însă fi condamnat la daune, decât atunci când a lucrat cu rea credință, sau, cel puțin, a comis o culpă, conform art. 1382, 1383 c. civ. (998, 999 cod. civ. rom.).

3° Judecătorii fondului uzează de dreptul de apreciere ce le aparține, când decid că directorul unui ziar, care a publicat depeșile unei agenții la care nu eră abonat, nu este în culpă, atunci când ei constată în mod suveran că aceste depeși au fost comunicate suszisului director prin intermediul unui alt ziar, fără ca acest director să fi avut posibilitatea de a verifică proveniența acelor depeși.

(Din Sirey, 1910, partea I, p. 233).

Observație. — Chestiunea judecată de Curtea de casație din Franța, prin decizia a cărui sumar s'a reproduș mai sus, nu este nouă. Ea s'a prezentat de mai multeori înaintea instanțelor judecătorești franceze, și soluția a fost tot aceiaș care s'a admis astăzi.

Astfel, tot Curtea de casație din Franța a decis altădată, că depeșile sau noutățile culese de o agenție de publicitate, precum este agenția Havas, constituiesc o proprietate particulară, care conferă un drept exclusiv priorității publicațiunei lor, cât timp ele n'au căzut în domeniul public. În consecință, adaogă decizia de mai sus, nu este permis unui ziar neabonat la această agenție să publice aceste depeși, împrumutându-le dela alt ziar, care apare la aceeaș oră, și de a-și însuși beneficiul lor fără a debursă nimic, mai înainte ca ele să fi fost aduse la cunoștința publică. Cas. fr. *Pand. Périod.* 1901. 1. 259 și *Dreptul* din 1901, No. 54. Vezi și D. Alexandresco, tom. III, partea I, p. 249, nota 1 (ed. 2-a).

S. R.